

KARTA PRZEDMIOTU

Kod przedmiotu	0522.20Ś.D8.WSZŚ	
Nazwa przedmiotu w języku	polskim	Wdrażanie systemu zarządzania środowiskowego w organizacjach
	angielskim	Implementation of environmental management systems in organizations

1. USYTUOWANIE PRZEDMIOTU W SYSTEMIE STUDIÓW

1.1. Kierunek studiów	Ochrona Środowiska
1.2. Forma studiów	Stacjonarne
1.3. Poziom studiów	Pierwszego stopnia licencjackie
1.4. Profil studiów*	ogólnoakademicki
1.5. Osoba przygotowująca kartę przedmiotu	mgr Aneta Kozłowska
1.6. Kontakt	41 349 64 36, aneta.kozłowska@ujk.edu.pl

2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PRZEDMIOTU

2.1. Język wykładowy	polski
2.2. Wymagania wstępne	Podstawowe wiadomości dotyczące koncepcji i zasad zrównoważonego rozwoju. Rozróżnia problemy środowiskowe w skali globalnej i lokalnej. Zna podstawowe technologie stosowane w ochronie środowiska, zna podstawy prawne i ekonomiczne ochrony środowiska. Zna przyczyny i skutki degradacji środowiska przyrodniczego. Posiada umiejętność korzystania z różnych źródeł informacji o środowisku. Zna podstawowe sposoby monitoringu środowiska.

3. SZCZEGÓŁOWA CHARAKTERYSTYKA PRZEDMIOTU

3.1. Forma zajęć	Studia stacjonarne: Wykład (30 godz.), laboratorium (45 godz.)	
3.2. Miejsce realizacji zajęć	Zajęcia w pomieszczeniach dydaktycznych UJK	
3.3. Forma zaliczenia zajęć	Egzamin, zaliczenie z oceną	
3.4. Metody dydaktyczne	Słowne - wykład, dyskusja. Oglądowe - wykorzystywanie technicznych środków dydaktycznych. Praktyczne - zadania problemowe do rozwiązania, praca z tekstem, studium przypadku, praca w grupach, praca indywidualna.	
3.5. Wykaz literatury	podstawowa	PN-EN-ISO 14001 Environmental management systems –Requirements with guidance for use PN-EN ISO 14004-wersja polska PN-EN ISO 14031- wersja polska Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie eko-zarządzania i auditu we Wspólnocie (EMAS) Szczepańska K., 2017. Podstawy zarządzania jakością. Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Warszawa Szczepańska K., 2018. Zasady zarządzania jakością: Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Warszawa
	uzupełniająca	Pacyna A., 2018. Zarządzanie środowiskowe zgodne z ISO 14001:2015, Wydawnictwo Politechniki Rzeszowskiej, Rzeszów Przybyłowski P. (red). 2005. Podstawy Zarządzania Środowiskowego, Wydawnictwo Akademii Morskiej w Gdyni

4. CELE, TREŚCI I EFEKTY UCZENIA SIĘ

4.1. Cele przedmiotu (z uwzględnieniem formy zajęć)

Wykład:

C1 - zapoznanie studentów z podstawowymi założeniami, pojęciami i definicjami normy ISO 14001 i systemów zarządzania

C2 - poznanie genezy i koncepcji SZŚ wg ISO 14001

Laboratorium:

C1 - przygotowanie do specjalistycznego (certyfikowanego) kształcenia w zakresie asystenta SZŚ.

C2 - przygotowanie do specjalistycznego (certyfikowanego) kształcenia w zakresie pełnomocnika, audytora SZŚ

C3 - poznanie procedur, metod i technik stosowanych w zarządzaniu środowiskowym

4.2. Treści programowe (z uwzględnieniem formy zajęć)

Wykład:

1. Zapoznanie z podstawowymi definicjami i pojęciami normy ISO 14001.
2. Etapy wdrażania SZŚ wg. ISO 14001 i EMAS III:
  - - faza wstępna (decyzja kierownictwa, plan wdrażania, wstępny przegląd środowiskowy)
  - - faza wdrażania (procedura identyfikacji aspektów i znaczących aspektów, polityka środowiskowa, program środowiskowy, procedury systemowe, szkolenia, procedury operacyjne i plany awaryjne, wdrożenie procedur operacyjnych)
  - - faza sprawdzania (audyty wewnętrzne systemu, działania korygujące i zapobiegawcze, przegląd kierownictwa)
3. Integracja systemów zarządzania środowiskowego z innymi systemami.
4. System certyfikacji i akredytacji SZŚ.
5. Trudności i bariery wdrażania SZŚ w organizacjach.
6. Ocena efektów wdrażania systemu zarządzania środowiskowego – wskaźniki.

Laboratorium:

1. Interpretacja wymagań normy ISO 14001:
  - Wymagania ogólne.
  - Wstępny przegląd Środowiskowy (zakres tej metody, planowanie, wybór zespołu, przygotowanie przeglądu).
  - Polityka środowiskowa (analiza przykładów; formułowanie polityki dla organizacji).
  - Aspekty środowiskowe (sposoby określania, identyfikacji i kryteriów oceny, analiza przykładów).
  - Wymagania prawne.
  - Cele i zadania środowiskowe, programy zarządzania środowiskowego.
  - Podstawowe założenia dotyczące opracowania struktury i odpowiedzialności organizacyjnej organizacji.
  - Kompetencje i szkolenia.
  - Komunikacja wewnętrzna i zewnętrzna, formy komunikacji.
  - Dokumentacja (piramida dokumentacji; księga systemu, nadzór nad dokumentacją).
  - Sterowanie operacyjne (kluczowe procesy i działania, kryterium operacyjne).
  - Awaryjne (opracowanie procedury, identyfikacji awarii i działań prewencyjnych).
  - Monitorowanie i pomiary, nadzór nad sprzętem pomiarowo – kontrolnym.
  - Niezgodności, działania korygujące i zapobiegawcze (opracowanie projektu systemu sygnalizowania, sprawdzania, dokumentowania działań korygujących i zapobiegawczych).
  - Zapisy (określenie jaki rodzaj zapisów jest wymagany przez normę, sposoby prowadzenia zapisów, nadzór nad zapisami).
  - Plan audytów i przeglądy wykonywany przez kierownictwo.

4.3. Przedmiotowe efekty uczenia się

Efekt	Student, który zaliczył przedmiot	Odniesienie do kierunkowych efektów uczenia się
w zakresie WIEDZY:		
W01	Definiuje podstawowe pojęcia stosowane w sformalizowanych standardach środowiskowych. Wymienia i rozróżnia podstawowe narzędzia stosowane w SZŚ	OŚ1A_W02
W02	Charakteryzuje główną ideę i koncepcje normy ISO 14001 i EMAS III Wyjaśnia korzyści i problemy związane z wdrażaniem standardów środowiskowych	OŚ1A_W04 OŚ1A_W10
w zakresie UMIEJĘTNOŚCI:		
U01	Tworzy samodzielnie i zespołowo wymagane systemami zarządzania środowiskowego projekty, procedury i programy	OŚ1A_U03

U02	Wykazuje umiejętność poprawnego wnioskowania na podstawie danych pochodzących z różnych źródeł w organizacjach	OŚ1A_U06
w zakresie KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH:		
K01	Wykazuje aktywność w zespole odpowiedzialnym za wdrożenie i utrzymywanie systemu w organizacji	OŚ1A_K01

4.4. Sposoby weryfikacji osiągnięcia przedmiotowych efektów uczenia się														
Efekty przedmiotowe (symbol)	Sposób weryfikacji (+/-)													
	Egzamin ustny/pisemny		Kolokwium		Projekt		Aktywność na zajęciach		Praca własna		Praca w grupie		Inne (jakie?)	
	Forma zajęć		Forma zajęć		Forma zajęć		Forma zajęć		Forma zajęć		Forma zajęć		Forma zajęć	
	W	L	W	L	W	L	W	L	W	L	W	L	W	L
W01	X			X		X		X						
W02	X			X		X		X						
U01				X		X		X				X		
U02				X		X		X				X		
K01								X						

4.5. Kryteria oceny stopnia osiągnięcia efektów uczenia się		
Forma zajęć	Ocena	Kryterium oceny
wykład (W)	3	51-60% maksymalnej liczby punktów możliwych do uzyskania
	3,5	61-70% maksymalnej liczby punktów możliwych do uzyskania
	4	71-80% maksymalnej liczby punktów możliwych do uzyskania
	4,5	81-90% maksymalnej liczby punktów możliwych do uzyskania
	5	91-100% maksymalnej liczby punktów możliwych do uzyskania
Laboratorium (L)	3	51-60% maksymalnej liczby punktów możliwych do uzyskania
	3,5	61-70% maksymalnej liczby punktów możliwych do uzyskania
	4	71-80% maksymalnej liczby punktów możliwych do uzyskania
	4,5	81-90% maksymalnej liczby punktów możliwych do uzyskania
	5	91-100% maksymalnej liczby punktów możliwych do uzyskania

5. BILANS PUNKTÓW ECTS – NAKŁAD PRACY STUDENTA

Kategoria	Obciążenie studenta
	Studia stacjonarne
LICZBA GODZIN REALIZOWANYCH PRZY BEZPOŚREDNIM UDZIALE NAUCZYCIELA /GODZINY KONTAKTOWE/	75
Udział w wykładach	30
Udział w laboratoriach	45
SAMODZIELNA PRACA STUDENTA /GODZINY NIEKONTAKTOWE/	50
Przygotowanie do laboratorium	20
Przygotowanie do egzaminu/kolokwium	20
Zebrań materiałów do projektu, kwerenda internetowa	10
ŁĄCZNA LICZBA GODZIN	125
PUNKTY ECTS za przedmiot	5

Przyjmuję do realizacji (data i czytelne podpisy osób prowadzących przedmiot w danym roku akademickim)

.....